

EESTI HOBUSE KOMISJONI

Nõupidamise protokoll nr.1

27.oktoober 2003.a.

Vastavalt põllumajandusministri 16.märtsi 2000.a määrusele nr 12 "Veterinaar-ja Toiduinspektsiooni ümberkorraldamine, Veterinaar-ja Toiduameti põhimääruse, Veterinaar-ja Toiduameti ning selle kohalike asutuste struktuuri ja teenistujate koosseisu kinnitamine"(RTL 2000,38, 535; 60, 930; 2001, 117, 1681; 2002, 13, 165; 90, 1405; 146, 2129; 2003, 26, 385; 46, 681; 89, 1322) § 4 lõike 2 punkti 9 kohaselt Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori kt. Ago Pärtel'i poolt VTA käskkirjaga nr.811 (21.10.2003.a.) moodustatud eesti hobuse komisjoni esimene nõupidamine toimus 27. oktoobril 2003.a. asukohaga Tallinn Väike-Paala 3, algusega 11.30.

NÕUPIDAMISEL OSALESID:

komisjoni esimees: Katrin Reili - Veterinaar-ja Toiduameti (*edaspidi VTA*) peadirektori asetäitja.

komisjoni liikmed:

Urve Kaasiku - VTA geneetiliste ressursside peaspetsialist;

Silva Siil - VTA järelevalve büroo peainspektor

Matti Piirsalu - Põllumajandusministeeriumi (*edaspidi PM*) loomakasvatusbüroo juhataja

Jaan-Aleksander Rooda - Eesti Hobuse Kaitse Ühingu (*edaspidi EHKÜ*) asutajaliige, puhtatõulise eesti hobuse karja (70 hobust) omanik ;

Raigo Kollom - (*edaspidi EHKÜ*) asutajaliige, eesti hobust propageerivate kirjutiste ja raamatu "Maailma hobused" autor, filmide "Loojangule vastu" ja "Varjupaik" konsultant;

Aleksei Lotman - keskkonnakaitsja, loodusliku mitmekesisuse säilitamise projektide juht, (*edaspidi EHKÜ*) asutajaliige;

Andres Kallaste - Eesti Hobusekasvatajate Seltsi (*edaspidi EHS*) aretusjuht;

Ülo Metsmaker – EHS'i eesti hobuse haruseltsi ja Pihlta Hobusekasvanduse juht;

Olev Saveli – Eesti Põllumajandusülikooli (*edaspidi EPMÜ*) professor;

Heldur Peterson - EPMÜ dotsent, eesti hobuse populariseerija ja eesti hobuse uurimise alaste üliõpilastööde juhendaja.

Nõupidamisel ei osalenud:

Haldja Viinalass - VTA geneetiliste ressursside büroo juhataja (komandeering);

Kaija Uuskam - PM loomakaitse-ja tõuaretusbüroo peaspetsialist (õppesessioonil).

PÄEVAKAVA:

1. Eesti hobuse komisjoni moodustamise eesmärk - Katrin Reili
2. Ettekanded eesti hobuse tõunimetuse kasutamine, puhtatõulisuse määratlemine ja tõu säilitamise abinõude osas:

Eesti Hobusekasvatajate Selts – Andres Kallaste

Eesti Hobuse Kaitse Ühing – Raigo Kollom

EPMÜ Loomakasvatusteaduste instituut – Olav Saveli

Põllumajandusministeerium – Matti Piirsalu

Veterinaar-ja Toiduamet – Katrin Reili

3. Aretustoetuse maksmise alused ohustatud tõugudele (ettepanekud Põllumajandusministeeriumile)

4. Diskussioon

Nõupidamist juhatas Katrin Reili, protokollis Urve Kaasiku.

NÕUPIDAMISE KÄIK:

1. Katrin Reili ülevaade eesti hobuse komisjoni moodustamise eesmärgist.

Vastavalt EHKÜ juhatuse liikme Ago Ruusi poolt Põllumajandusministeeriumile esitatud kirjale (16.09.2003.a nr.S11.4-1/6389) palus Põllumajandusministeerium Veterinaar-ja Toiduametil korraldada eesti hobuse komisjoni moodustamine (03.10.2003.a. nr. 5-2/2076). VTA peadirektori Ago Pärtel'i poolt tema käskkirjaga nr.811 (21.10.2003.a.) moodustatud eesti hobuse komisjoni liikmete määramiseks tegi ettepaneku EHKÜ juhatuse liige Ago Ruus. Probleemid eesti hobuse säilitus- ja aretusosalase tegevuse kohta on tõstatatud EHKÜ poolt.

Komisjoni moodustamise eesmärgid olid kokkuvõtvalt alljärgnevad:

- 1.1. erinevate arusaamade ja vaadete lahendamine eesti hobuse säilitamis- ja aretamisalasest tegevuses;
- 1.2. edaspidiste eriarvamuste ning võimalike probleemide lahendamine tõu säilitamis- ja aretusalasest tegevuses
- 1.3. ettepanekute tegemine aretustoetuste määramisel (üleminekul ühikumäärale)..

2. Ettekanded eesti hobuse tõunimetuse kasutamine, puhtatõulisuse määratlemine ja tõu säilitamise abinõuete osas:

2.1. Eesti Hobusekasvatajate Selts (Andres Kallaste).

- 2.1.1. Komisjoni moodustamise idee on hea. Ka Eesti Vabariigi ajal oli moodustatud alaliselt tegutsev nõukogu – ehk nõu andev kogu. Nõukogu moodustasid aretusühingute esindajad, loomaomanikud jt. ning nõukogu tegutses väga edukalt 30ndatel aastatel.
- 2.1.2. Kokkuvõtte eesti hobuse säilitus-aretusprogrammist (vastu võetud seltsi liikmete poolt 08.03.2003.a. EHS'i üldkoosolekul). EHS'i juhatuse ei oma volitusi muudatuste tegemiseks eesti hobuse säilitus-aretusprogrammis ilma üldkoosoleku otsuseta. Kehtivas programmis ei ole ette nähtud teise tõu (ka sugulastõu) kasutamist eesti hobuse aretuses, kui omanik kasutab mõnda teist tõugu, on tegemist ristandloomaga.
- 2.1.3. Eesti hobuse tõunimetuse. Ajalooliselt oli tõunimetuseks kasutusel "eesti maahobune", kuid hilisemalt muudeti tõunimetuseks "eesti hobune". EHS ei näe probleeme tõunimetuse "eesti hobune" kasutamises.
- 2.1.4. Puhtatõulisuse määratlemine. Tegemist on terminiga, mille defineerimine peaks olema teadlaste pädevuses. EHS'i ülesanne on tõu, mida ühendab ühine põlvnemine, päritolu jms., säilitamine. Puhtatõulisus on aretusühingu poolt määratletud hobuste kandmisega tõuraamatu erinevatesse sektsioonidesse. Hobuste määramine tõuraamatu osadesse käib vastavalt seadusele. Piiratud genofondiga tõus säilitatakse puhtatõulisust läbi paaridevaliku.
- 2.1.5. Ajalooline osa. Meie ei ole õiged otsustama, mis on tehtud tõu aretuses halvasti eelnevate põlvte jooksul, me peame arvestama ja tunnustama esivanemate tehtud tööd.
- 2.1.6. Tõu säilitamise abinõud:
 - 2.1.6.1. tõugu säilitavad hobuse kasvatajad;
 - 2.1.6.2. majanduslikud meetmed – vajalik on hoida teatud sugutäkkude baasi (vajalik on ka riigi toetus, et parimad täkkud jääksid Eestisse);
 - 2.1.6.3. teaduse kaasaaitamine – vajalikud on uurimustööde läbiviimine ja nende toetamine (tõu pidamis- ja kohanemistingimused, aastaringne karjatamine, eesti hobuse geneetilise struktuuri analüüs lisaks põlvnemise hindamisele abistamiseks teise tõu kasutamise vajalikkuse üle otsustamiseks).

2.2. Eesti Hobuse Kaitse Ühing (Raigo Kollom).

- 2.2.1. Ajalooline osa tõu kadumisest – aretuse ajaloos ei kao tõud mitte sellepärast, et nad on väikesed, vaid sellepärast et neid ristatakse. Genofondi säilitamine. Turu nõuded ohustavad praegu paljusid tõuge maailmas.
- 2.2.2. EHKÜ seisukohad:
- 2.2.2.1. Tõu säilitamisel pole tarvis mõelda turu nõetele – riik peab toetust andma ja kogu toetus peab minema puhtatõulisuse säilitamisele.
- 2.2.2.2. EHKÜ'l on kahtlusi, et toetatakse hobuseid, kes ei ole puhtatõulised (nt. Holland, Mr.Volber). Toetus peab olema sihtotstarbeline ja eelistada tuleks neid kasvatajaid, kes täidavad esitatud nõudeid.
- 2.2.2.3. Tõu huvid on seatud ettepoole tegelike kasvatajate huvidest. Vastuolude tasandamiseks on EHKÜ poolt koostatud kiri eesti hobuse komisjoni moodustamiseks.
- 2.2.2.4. Säilitamine ei ole rahvaseleksioon. See peaks olema väga läbimõeldud ja ette kirjutatud (nt. vajalikud verelisamised ja selle põhjused).
- 2.2.3. Eesti hobuse mõiste. Eesti hobuse nimetust kasutada ainult puhtatõuliste hobuste puhul. Kas kirjud hobused on eesti hobused? Pole olnud enne ja ka praegu pole seda mõtet teha. Ettepanek on nimetada selliseid hobuseid eesti-araabia jne ristanõudeks. Praegune nimetuste kasutamine on kahjulik puhtatõuliste eesti hobuste kasvatajatele (*vahemärkus A.Kallaste – kui on, et selline hobune on pandud puhtatõulise eesti hobuse alla, siis on tegemist eksitusega, mis saab parandatud, kuid vastavalt säilitus- ja aretusprogrammile tõud kirjusid hobuseid ette nähtud ei ole. Põlvnemistunnistusele kantakse ristanõudehobuste puhul tõunimetuseks "eesti hobuse ristanõud"*).
- 2.2.4. Preemiade maksmine ainult puhtatõulistele hobustele.
- 2.2.5. Puhtatõulisuse mõiste. EHKÜ arvates on mõiste väljatoomisel vajalik teadlaste kvoorumit. Puhtatõulisuse mõiste võiks olla eesti hobuse komisjoni arutleda ja otsustada. Tunnustada tõu aretuses varem tehtut ning seetõttu lugeda puhtatõulisteks hobusteks kõik hobused, kes on kandnud eesti hobuste tõuraamatusse. Puhtatõulisteks lugeda märad, kes on sündinud 2003.a. ja hiljem, kelle võõrveresus on mitte suurem kui $\frac{1}{8}$, alates 2004.a. sündinutest võõrveresus mitte suurem kui $\frac{1}{16}$.
- 2.2.6. Tõu säilitamine. Säilitamise mõisteid ei jõudnud päris paika panna. Mida nimetada säilitamiseks ja mida riik peab säilitamiseks (kas tüüpide säilitamine, keskkonnalähedane pidamine).
- 2.2.6.1. Toetused suunata puhta eesti hobuse säilitamisele ühikumäära alusel alljärgnevalt: 1 ühik – kõik eesti hobused, 2*ühik hobustele, kes on täiesti puhtatõulised, 4*ühik hobustele kes täidavad ranget paaritusplaani (lepinguliste kohustustega).
- 2.2.6.2. Hobuste uurimine, tutvustamine. Eesmärk, et eesti hobune saaks sama uuritud tõuks nagu seda on näiteks soome hobune. Uurimustulemuste alusel toimuks paaritusplaanide koostamine.
- 2.2.6.3. Kõikide täkuliinide säilitamine. Kõigepealt oleks vajalik selgitada, mis on selles hobuses säilitusväärsed.
- 2.2.6.4. Eesti hobune tuleb säilitada puhasaretuse jaoks.

2.3. EPMÜ Loomakasvatustasutus (Olav Saveli)

- 2.3.1. Moodustatud komisjoni ülesandeks peaks olema eesti hobuse säilitus-aretusalase tegevuse määratlemine, mitte ettekirjutuste tegemine.
- 2.3.2. Aretusprogrammid. Riik on võtnud endale liiga suure kohustuse. Riik saab öelda, keda säilitada ja keda toetada. Aretusprogrammide ümbertegemine – see on loomaomanike mure, mida nemad tahavad teha. Aretusprogramm jääb omanike otsustada. Riigi funktsioon piirleb riigivahendite suunamisega.
- 2.3.3. Veresuse küsimus on täiesti omanike otsustada. Sisuline probleem hobuste juures on vist ainult araabia veresusega. Kui riik tahab säilitada ilma võõrvereta hobuseid, siis ta kirjutab selle ette.

2.3.4. loomaomanikelt ei tohi võtta ära loomingulist tegevust – paaridevalikut. Seadus annab hea võimaluse opereerida tõuraamatu ja registrite vahel (toimub kõikides tõugude, liikide osas). Hea oleks kui põhimõtted oleksid kõikide tõugude suhtes põhimõtteliselt sarnased.

2.3.5. Täkkude saamise programm. Pole mõtet teha tagasiaretust.

2.3.6. Tuleb uurida ja analüüsida, mis on hobuses head, et me teda mittemajanduslikuna säilitada tahame.

2.3.7. Sugulusaretuse vältimiseks on olemas omad reeglid. Antud juhul ei ole eesti hobuse populatsioon nii väike, et oleks probleeme sugulusaretusega.

2.4. Jaan-Aleksander Rooda.

2.4.1. Milline on eesti hobune? Eesti hobune ei saa olla aborigeenne, kui iga hobune on isesugune. Hobusel peab olema midagi sellist, mis teeb temast tuntud tõu (nt. norra hobune)

2.4.2. Tõunimetus. Eesti maahobune ehk klepper. Vjatka – tunnistavad klepperit.

2.4.3. Ei “kommenteeri” 2003.a. parima täku ja mära valimisi Saaremaal.

2.4.4. Kaheksa aastat tagasi räägiti täkk POSOL järglaste kasutamisest eesti hobuse tõus. Nüüd räägitakse suvalise araabia täku järglastest?

2.4.5. Toetus. Ärimehed, kes kasvatavad hobuseid äri eesmärgil, taotlevad samuti toetust.

2.4.6. RUUN. Milline on ruuna abi tõu säilitamisel? Ruun peaks kulud katma oma tegevusega.

2.4.7. Seda, mis pole tõus oluline, saab tõust paaride valikuga välja viia.

2.4.8. Hobuste karjatamine mõjub hobustele soodsalt. Kui me hakkame eesti hobust pidama kui täisverelist – söödame ja mässime tekkide sisse – siis hobune kaotab oma näo.

2.4.9. Liinisisese aretuse vajalikkus (Küsimus A.Kallaste'le, kas ta oskaks öelda kes sellega tegeleb). Sellisel juhul võib hobuse omanik saada nii halva kui hea järglase. Risk tuleks kinni maksta tõuaretuse rahadest.

2.5. Heldur Peterson.

2.5.1. Komisjonis osalemise eesmärk – kuulata uusi suundasid. Positiivne on, et komisjonis on sarnaseid mõtteid.

2.5.2. Aretuses saab ainult edasi minna. Juhused olid näpukad. Küsimused on põhimõttelised (geneetika, põlvnemine, seadused) ja kokkuleppelised (traditsioonid, tavad, kultuur). Aretus on tihedalt seotud säilitamisega ja hobusekasvatajatel on õigus välja öelda oma arvamused.

2.5.3. Kui palju on eesti hobune koduloom ja kui palju on ta metsloom. Üks ja sama hobune, kui peame teda pikemaalt väljas, muutub ka välimuselt. Võhikule tunduvad eesti hobused erimoodi. Ta ei oska vaadata, et kehaehituse vormid on hobustel sarnased.

2.5.4. Tõu nimetus “eesti hobune”, “Estonian Native Horse”, “estnische kleine”, “estonskaja mestnaja” – praeguse nimetuse kasutamine ei tekita segadust. Tõu nimetus ei muuda hobuse sisu. Klepper ei oma tänapäeval enam tähtsust – oli ajalugu. Eesti hobuses otsime kui tunnustatud eesti maitset.

2.5.5. Ekspeditsiooni tulemused Eestis uuritud eesti tõugu hobustest aastatel 1982...1983 (27 tätku ja 129 mära),

2.5.6. Otsused eesti hobuste aretuselaseks tegevuseks võeti vastu artikkel 7 otsusega: Veresuste suhtelisus samades suhetes on säilinud ka hilisemates uuringutes.

2.5.7. Eesti hobuste mõõtmete muutused. Mõõtmelt on eesti hobune olnud ajaloo vältel püsiv.

2.5.8. Eesti hobuste värvused. Värvuste osas on toimunud muutused värvilisuse suunas. See on aga tõu rikkus. See on mitmekesisus, mis eristab teda teistest tõugudest.

2.5.9. Eesti hobune on olnud vastupidav.

2.5.10. Ei ole kahtlust tõu puhtuse osas. Kui ratsutajad nimetavad kirjusid hobuseid eesti hobusteks, siis on see nende probleem.

2.5.11. Tõu määramine käib hobustel ema järgi (ka araabia tõus).

2.6. Aleksei Lotman

- 2.6.1. Miks on vaja eesti hobust kaitsta? Me kaitseme teda kui ühte osa bioloogilisest mitmekesisusest.
- 2.6.2. Võõrveresuse (nt. araabia) kasutamine vähendab tõu mitmekesisust.
- 2.6.3. Kui läheme väga rangeks loomade valikul, ei jää meile alles varsti ühtegi hobust.
- 2.6.4. Komisjoni vajalikkus – siluda eriarvamusi. Komisjoni pädevus – saab esineda soovitud tegevustega. Kui komisjoni liikmed suudavad midagi kokku leppida, siis antud soovitud tegevused omavad autoriteeti kasvatajatele. Hobusekasvatajaid ei saa keegi sundida. Nõupidamise käiku jälgides on näha, et liikmetel on erinevaid, kuid kohati ka kattuvaid seisukohti.
- 2.6.7. J.A.Rooda esitatud seisukohad olid tema, kui hobusekasvataja, isiklikud seisukohad. EHKÜ kokkuleppelised seisukohad esitas R.Kollom.

2.7. Raigo Kollom

- 2.7.1. Tõu määramist ema järgi sporthobuste juures enam ei peeta. Tõu määramine ema järgi tuleks edaspidi ära unustada.
- 2.7.2. Eesti hobuse nimetuse üle ei peaks vaidlema, tekitab liigseid segadusi.
- 2.7.3. Eesti hobuse toetamisel tahab riik näha, et toetusest on kasu tõule. EHKÜ ja tema liikmetel on kahtlusi, kas säilitamise raha läheb ainult säilitamiselasele tegevusele või kasutatakse seda ka muude funktsioonide täitmiseks. Eesmärk oleks puhtatõuliste eesti hobuste kasvatajate toetamine (toetused eriti riskide võtjatele). Kas säilitamise raha on võimalik kasutada otse inimestele väljamaksmiseks? Kas oleks seda võimalik ellu viia.
- 2.7.4. Üldine on põhimõte, et säilitamistoetused oleksid projektipõhised. Et tegemist oleks detailsema säilitusprogrammiga kirjeldades paremini hobuse tüüpe, värvusi, DNA analüüsi (*Katrin Reili kommentaar – on plaanis aborigeenide hobuste geeniprojekti koostöös Põhjamaade Geenipangaga, meetoodika on loomisel, Baltimaade poolne projektijuht on Haldja Viinalass, Põhjamaade poolne projektijuht prof. Juha Kantanen. Plaan kaasata ka Venemaa aborigeenide hobusetõuge. Projekti kestvus 3 aastat*)

2.8. Põllumajandusministeerium (Matti Piirsalu).

Riigipoolne toetus tõule eesmärgiga eesti hobust säilitada ja et ta oleks meil olemas. See, et tõug saab ka toetust keskkonnatoetusena on tõu eelis. Aretustoetus on eelarves olemas, kuid määrus tema kasutamiseks on alles väljatöötamisel (eelne toetus jõudluskontrollis oleva loomakohta).

3. Aretustoetuse maksmise alused ohustatud tõugudele (ettepanekud PM'le).

Katrin Reili – PÕM ettepanek on aretustoetus viia ühiku peale. Kas ka ohustatud tõugude puhul olete samal seisukohal?

EHKÜ (R.Kollom) – seisukoht, et sellisel lähenemisel ei ole mõtet. Eesti hobuse juures ei ole selge, kas eesti hobuste tõuraamatu pidamine ja jõudluskontrolli läbiviimise toetamine on osa säilitamistoetusest. Ohustatud tõu säilitamise toetus ei olene tõu suurusest. Kokkuvõtvalt pooldab EHKÜ säilitamistoetuse rakendamist projektipõhise toetusena. EHKÜ toetust ühikumäära järgi ei poolda. Säilitustoetus on erinev toetus lisaks tõuraamatule ja jõudluskontrollile.

Jaan-Al. Rooda – Ühiku toetus võiks olla lepingu alusel. Aretustoetusest peaks makstama kinni riskid kasvatajatele.

Heldur Peterson – ka keskkonnatoetus läheb praegu puhtatõuliste eesti tõugu hobustele, toetusel on ranged tingimused ja sellega toetab see toetus eelkõige puhtatõulisi hobuseid. Vastavalt Euroopa Liidu põhimõtetele saab toetust maksta sinna, kus teatatava tegevusega otseselt tegeletakse. Rahad on

ette nähtud sinna, kus on loomaomanikud. Inimene ei pea toetuse saamiseks kuuluma seltsi. Küsimus on toetuse maksmisel, kes viib tegevust läbi. Omanik ei pea olema kindla seltsi liige.

4. Diskussioon

Ülo Metsmaker – kuidas peab käituma tegelik hobuse kasvataja, kui samaaegselt on tunnustatud kaks säilitus- ja aretusprogrammiga ühingu? Sellise tunnustamise tagajärjel käib võitlus, mis segab tööd nii aretajal kui kasvatajal. On EHKÜ liige ning ühingu poolt esitatud programmid on liikmetega läbi arutamata ja kinnitamata.

Katrin Reili – mõlemad ühingu täiendavad teineteist.

O.Saveli – ei saa nõustuda tõu määramisega isaslooma järgi. Põhimassi tõu populatsioonis moodustavad eelkõige emasloomad.

A.Lotman – artiklis hobuste geneetilises mitmekesisusest tuleb välja, et hobust on kodustatud korduvalt. Märadega on kaubeldud tihedalt, nii et emaliini pidi on tõud mitmekesisemad.

J.A.Rooda – Kui pikaks ajaks koostatakse säilitus-aretusprogramme ja kui tihti neid muudetakse.

H.Peterson – EHS'I aretusala tegevus on küllalt konservatiivne ja tõu aretuses ei hüpada ühest suunast teise.

A.Kallaste – EHKÜ väitel rahade vale kasutamine EHS'i poolt. Kui aretustoetused seltsile ära jätta? Sellisel juhul peaksid omanikud maksma kinni kõik teenused ja muud kulud. Inimesed pole selleks veel valmis. Kaks tunnustatud ühingu on positiivne nähtus. Kumbki töötab välja oma plaani ja nad täiendavad teineteist (*ettepanek EHKÜ'le EHS'i poolt kinnitatud säilitusprogrammi põhimõtete tutvustamiseks A.Kallaste poolt*). Vastavalt kinnitatud programmile (kuni aastaks 2010) vastutab EHS, et aastaks 2010 on eesti hobune alles ja on programmile vastaval tasemel. Seltsis on ka lepingud – hobusekasvataja, kes on seltsi liige, täidab seltsi põhikirja ja vastava tõu säilitus- ja aretusprogrammi.

S.Siil – käesolevas programmis on lubatud kõik värvused. Ka kirju on värvus.

A-Kallaste – ka värvuste genotüüpe on vaja uurida. EHS ei puutu teise aretusühingu töösse. Usaldame teineteist.

S.Siil – praeguse seisuga kuuluvad peatõuraamatusse šetlandi poni ristandid, põlvnemiseta hobused. Šetlandi poni pole eesti tõu aretuses kunagi kasutatud.

A.Kallaste – Sel ajal võeti vastu otsus ja hobune kanti kõigi reeglite alusel tõuraamatusse. Kas meil on õigus need hobused praegu tõuraamatust välja visata?

Ü.Metsmaker – lähtume olukorrast ja et edaspidi selliseid hobuseid tõuraamatusse ei kanta.

K.Reili – vastavalt põllumajandusloomade aretusse seaduse (RTI 28.11.2002, 96,566) § 4. p.2 on tõupuhas aretusloom tõuraamatusse kantud põllumajandusloom, kelle vanemad ja vanavanemad on kantud sama tõu või aretusprogrammis ettenähtud tõu tõuraamatusse.

R.Kollom – kui on eesti hobuse tõus lubatud araabia veresus, siis olgu see ka aretusprogrammis öeldud. Praegu on tõus hobuseid kellel on ¼ araabia veresus (Anakee). Tarbija peab täpselt teadma, millist hobust ta ostab. Praegusel juhul on antud hobuse puhul tegemist puhasaretusega?

Ü.Metsmaker – araabia veresusega hobuste kasutamine oli lubatud eelmise aretusprogrammiga. Praegu kehtiv säilitus- aretusprogramm enam seda ei luba.

Euroopa Liidu nõuetele vastavalt peavad olema näidatud ära kõik tõu aretuses kasutatud täkud.

A.Kallaste – kui eesti hobuse tõus otsustatakse olemasoleva programmi ajal kasutada mõnda teist tõugu, siis selle hobuse kasutamise saab ära näidata eriprogrammi piires. Uut programmi teha ei saa.

R.Kollom – kas praegu eesti tõugu mära ja araabia täkuga saadud varss on eesti tõugu?

A.Kallaste – ei.

H.Peterson – ka keskkonnatoetus kaitseb selles suhtes eesti hobuse tõu puhtust.

Ü.Metsmaker – hobuse kasvataja seisukohalt lähtudes – säilitamist ja kasvatamist ei saa lahutada. Üha rohkem inimesi kasvatavad eesti hobuseid ja seejuures ka säilitavad neid. Ka jõudluskontrolli katkest osavõtt on osa säilitamisest, hobuse ettevalmistus on ka ülesanne ja on ka osa säilitamisest. Tõu säilitaja peab osa võtma ka tõu aretustegevusest.

R.Kollom – eesti hobune ei tohiks paremaks muutuda. Iga võõra vere lisamine on tõu paremaks muutmine. Tõu säilitamist peab tegema aretustegevuse kaasaaitamisel.

KOKKUVÕTE JA ETTEPANEKUD:

1. Tõu nimetus.

1.1. Tõu nimetusena kasutada edaspidi “EESTI HOBUNE” – vastuväiteid ei olnud.

Ettepanek: Tõu nimetuste probleem on üldisem ja vajalik on läbi viia laialdasem arutelu kõikide tõugude nimetuste üle (*H.Peterson*).

2. Puhtatõulisus eesti hobuse tõus.

2.1. EHS - puhtatõuliseks lugeda hobune, kes on kantud eesti hobuste tõuraamatusse (pea- või üldossa). Hobuste määramine tõuraamatu eri osadesse käib vastavalt seadusele.

2.2. EHKÜ - puhtatõulisteks hobusteks lugeda kõik hobused, kes on kantud eesti hobuste tõuraamatusse. Puhtatõulisteks lugeda märad, kes on sündinud 2003.a. ja hiljem, kelle võõrveresus on mitte suurem kui $\frac{1}{8}$, alates 2004.a. sündinutest võõrveresus mitte suurem kui $\frac{1}{16}$.

Ettepanek: Puhtatõulisuse mõiste formuleerida EPMÜ teadlaste poolt.

3. Tõu säilitamise abinõud.

3.1. EHS:

3.1.1. tõugu säilitavad hobuse kasvatajad;

3.1.2. majanduslikud meetmed – teatud sugutäkkude baasi hoidmine;

3.1.3. teaduse kaasaaitamine – uurimustööde läbiviimine ja nende toetamine tõu olukorra analüüsimiseks.

3.2. EHKÜ:

3.2.1. säilitamine ei ole rahvaselektsioon, vajalik on tegevus läbi mõelda ja loomaomanikele ette kirjutada (lepingulised suhted kasvatajatega);

3.2.2. toetused suunata ainult puhtatõulistele hobustele (ühikumäära alusel);

3.2.3. hobuste uurimine tutvustamine ja selle alusel paaritusplaanide koostamine;

3.2.4. kõikide täkuliinide säilitamine tõus.

3.3. EPMÜ:

3.3.1. loomaomanikele peab jääma õigus teostada paaridevalikut;

3.3.2. täkkude saamise programmi väljatöötamine;

3.3.3. eesti hobuse põhjalikum uurimine ja analüüsimine;

3.3 Aretustoetuse maksmise alused ohustatud tõugudele (ettepanekud PM'le).

EHKÜ ei poolda aretustoetuse üleviimist ühikumäärale ohustatud tõugude puhul. Ettepanek

Põllumajandusministeeriumile: aretustoetus ohustatud tõugudele peaks olema projektipõhine.

Kuna antud teema jäi põhjalikumalt käsitlemata siis on komisjoni liikmetel vajalik mõelda läbi ja teha omapoolsed ettepanekuid aretustoetuste maksmiste aluste kohta järgmisel nõupidamisel.

Kokkuvõtvalt leiti, et eesti hobuse komisjoni kokkusaamine oli informatiivne ja vajalik eesti hobuse säilitus- ja aretusala eeriavuste selgitamisel.

Komisjon otsustas:

Ebapiisavalt käsitletud teemade (sh. tõu säilitamise konkreetsemad abinõud jms. praktiline säilitusalane tegevus) aruteluks ning ohustatud tõugudele aretustoetuse maksmise aluste põhjalikumaks väljatöötamiseks (ettepanekud PM'le) on eesti hobuse komisjonil vajalik kokku saada nõupidamiseks ja vastavate teemade aruteluks 2003.a. novembri teisel poolel.

29.20.2003.a.

Protokollija:

/ Urve Kaasiku /